

Gaurko unibersitarioeri...

Ikastetxe-nagusi edo unibersidatera juten gëran gaurko gazteori, ezdakigu ze gertatzen zaigun. Sifëstun sartutako asko, sifësgabe ateratzen gera. Ez naiz ari kristaueri buruz bakarrik. Esan orretan, budistak, hindutarrak, musulmanak, kristauak... danetakuak, sartzen ditut. Gaurko ikasle gazteok, erlijio guztiagatik parre egiten dugu. Marx eta Sartre'ren dotriñak naiago ditugu, geren erlijioarenak baiño.

Sobietarrak ba-dute Eisens-tein'i buruz egindako pelikula bat. Bertan, apaiz bat gidari dala, erria, zerura begira, euri eske asten da; ondoren, soviet langilleak, ibai askotatik datozen urak bitzeko, presa aundi bat egiten azaltzen dira; bitartean, abots bat entzutuen da: "bi milla urte auetan, sifëstunak, zerura

begira, euri eske ari dira; ala ere... oraindik, legorrak legorte jarraitzen du; ba-dator eskari orren erantzuna: soviet langilleak sortuko dute ur ori". Zortzireun milloi gizonek onartu duten dotriña au erantsi ote zaigu ikasle gazteori?

Marx'en dotriña onek baiño geiago betetzen gaitu Sartre'renak. Marx'ena, jundan gizaldikoentzat etzegon gaizki; Sartre'rena dator gaurkuontzat egoki. "Sartritis" gaitz au, senbat gaztek arrapatu ote dute? Gure artean, zenbat ote daude erdi gaixorik, zalantzan?

"Txikitán, beren guraso ta mai-xuen agotik ikasitako ainbeste egi eder, andik urte batzuetara, nola aaztu ditzakete gazte auek"?, gal-detzen dute askok. Guretako batek, idazki au zuzendu zion beifi, gazte-tan maixu izan zuan apaiz bati:

"Txikitan, ori ola da, bestea orrela, auzkoa ez dakit nola... esaten ziazuen; ordun, nik zuek esan ala sifistean nun. Sifistu bakarrik ez, sifismenaren eskariak ere betetzen nitun. Zuekin ikasitako erlijioa zindoa ta oinarriduna ikusi nun nik, ordun. Zuetatikan urruntzean, baten batek "sifismena galduko duk ik oraindik" esan balida, parreri ekingo nion lasai.

Ikastetxe ontara etorri ondoren, beste modu batera ikusten ditut gauzak. Sifismeneko galdera asko jalki dira nere buruan. Nere erlijioen eskariak betetzeko, oztopo aundiak arkitzen ditut. Nere maixu ziñatenok, txikitan, zergatik etzizkidatzen orain arkitu ditudan korapillo auek agertu? Auen orde, zozokeri batzuk erakutsi zizkidatzen. Gaur, erakutsi aiek nere galdereri erantzuteko batere balio ez didatela igarririk, alde batera utzi ditut eta sifisgabe biurtu naiz".

Idazki au, gaurko amaika ikasle gaztek izenpetuko lukete, eta geuk ere izenpetuko gendun gustora, garrai batean.

Gure sifismenak sei-zazpi urterekin izan zuan asiera. Sorgiñak bazirala uste gendun sasoa zan ura. Igaro dira urteak eta... emen gauden ikastetxean. Gure lagun batzuk

hindutarrak dira, beste batzuk musulmanak, budatarrak, katolikoak... Ateoak ere, ezagutzen ditugu. Galdera au egiten diegu guk, katoliku ez diraneri: "zuen sifismena egizkoa ez balitz"? Aiek, erantzun au damaigute: "zuek ere egia- ren jabe ote zerate gero..."? Alkar izketa au entzutean, ateo bat onela mintzatzen zaigu: "Jainkoa badala, uste aldezute zuek"?

Orain dugu guk, "erretzen gafiñan" sorgiñik egundo ibilli dan, jakiteko garaia. Gaur arte, sifismena, aingeru bat izan da guretzako. Urteak ba-ditugula ta... eskatu dezazkiogun agiri aperak (documentación) aingeru oni. Aztertu ditzagun gure sifismenaren oinarririak. Ori egitean, ez gabilza oker, eskubide guztiak ditugu ortarako. Sifismenak arrazoizkoa izan bear baitu.

Arrazoizkoa. Vigny'k "Jainkoaren betiko ixilla", madarikatu zuan. Kristauak, Jaunaren etengabeko itza eskertzen du.

JAINKOA

Jainkoa, zeru lurra egitean, asi zitzaion izketan gizonari. Ordutik, izaki guztiak kifiuka ta galdezka ari zaizkigu: "ni, nundik"? Galdera oni erantzun bat billatu nai ta... buruari lan pixka bat eragifiñaz, izaki guztien egillearenganaño igotzen gera. Tomas jakintsuak, sorkarien egillearenganaño eltzeko, bost bide erakutsi zizkigun. Bide oiek galde-

ra onetan bildu ditzakegu: "ni, nundik"?

Munduaren asieran irikitakoak dira bide oiek. Asko igaro dira be-
raietatik. Ala ere, lengo zindota-
suna daukate. Zulorik ez dugu ar-
kituko. Zuzen-zuzenak dira, gaifie-
ra. Kristo'ren dotriña ezagutu au-
rretiko euskaldunak ere, bide oieta-
tixe igo ziran Jaun-Goikuarengana.
Jainko ori illargia zala, uste zuten.
"Illargi betia"-ren gabian ertetzen
da Amagoya Jaun-Goikua gurtzera,
"Amaya" liburuak dionez.

KRISTO

Bide aueki jarraituz, Jainko ba-
ten ganaño igoko gera, baña ortik
aurrera aurrerapen txikiak egingo
ditugu. Jaun ori ezagutzeko, bere
agerpena bear. Agertu ote da? Kon-
dairak Jesus zeritzan gizon baten
berri ematen digu. Nor ote zan
Jesus ori?

Bera, Jainko ustetan zegon; ta,
Jainko uste onetan, etzaio orain-
dik iflor urreratu. Sortaldeko ta
erromatar agintariak beretzat artu
zuten izen ori, baiña beste esanai
bat zuan aien agoan. Erlijio asma-
tzailleeri etzitzaien bururatu, Jesus
eldu zan maillara igotzerik: Maha-
ma, Allah'ren igarle aitortu zan;
Buda, goi-argiz ornitua; Konfuzio
ta Lao-Tse'k jakinduri bat eraku-
tsi zuten.

Nola adierazi zuan Jesus'ek bere
Jainko ustea, uste utsa etzala? Mi-
rarien bitartez. Mirari guztien ar-

tean, bere pixtuera izan zan aun-
diena.

Ordezko batzuk laga zitun Je-
sus ark munduan: bidaliak. Amabi
aiek ondorengo asko eguki dituz-
te ta, auen bidez, Jesus'ek botatako
azia, gaur zuaitz lerdin biurtu da:
Eliza.

Idaztunetik artu ditugu Jesus'en
berri auek. Egizko kondaira al da
liburu orrek damaiguna? Bertan
irakurtzen ditugun gauzak gerta-
tutakoak al dira? Jesus ori izan al
da egundo?

Azterketa sakon bat egin bear
du bakoitzak. Zalantzatik erten eta
erabat sifestun edo erabat sifis-
gabe gelditu. Konbentzimentuzko
sifismena bear dugu. Emezortzi-
tik ogetabost urtera dagon tartea
da egokia, azterketa ori egiteko.

Sifismenaren ofiarrriak aztertu
ondoren, bat zalantzan gelditu di-
teke. Jarrai beza egi billa ta ez
bedi estutu. Olakoari, "Laxter arte"
esanaz, bostekoa gustora luzatuko
nioke. Ez bai da egi-billa bakarrik
ari.

Paul Claudel'i, Kristo ta kris-
tauak, gezurti batzuk zirala uste
zulako, nazka ematen zioten. Jun
zan beifi eliz batera. Ez errezatze-
ko asmoz; olerki batzuk egiteko
inspirazio billa sartu zan an. Koru
bideko abe baten onduan zegon.
Une batetik bestera ikutu bat sen-
titu zuan biotzean eta begietatik
malkoak bereala erten zitzaizkion.
Borondate onez, egi billa lanean
ari dan mutillak, egia, goiz edo be-

randu, beti arkituko du. Jaunak, alegiñak egiten dituanari, bere eskerra ez bai dio ukatzen.

Jaunak berak bultzatzen gaitu sifismenera, ala ere aske uzten gaitu. Maitasunarekin gertatzen dana. Mutilla urreratzen zaio neskatx bati. Asten dira artu-emane-tan. Zenbat eta biotz oneko ta ederrago neskatxaren aurrean agertu, orduan eta errexago bereganatuko du mutillak bere kuttunaren biotza. Ezin esan, ordea, neskatxa beti bere biotzaren jabe izan ez danik. Goi-eskerraren bitartez, jotzen ditu Jainkoak, gizonen biotzeko atepak; ala ere, auek aske gelditzen dira, berari jarrai edo "ate onduan or konpon" erantzuteko.

Gaurko gazteok nekez sifisten dugu ikusten ez dugun egi bat. Beti arrazoi eske gabiltza. Materialismoa erantsi zaigu. Ta erlijioa ontzat artzeko, oztopo dexentea da ori. Erlijioak ezkutukiak sifistua-zi egiten bai dizkigu, ta ori arrazoirik eman gabe. Ez bai dago eskutukiak azaltzen dituan arrazoirik; baleude, elirake ezkutukiak ezkutuki, egi agiriak baño. Ez pentsa, ordea, egi izkutu oiek baiez-tean, burugabe jokutzen geranik.

Batek, gaixo jartzen danean, osagillea deitzen du. Osagillen artean, ordea, ez edozeñ. Berak ondo eza-gutzen duan bat aukeratzen du. Ark erremedioak ematen dizkio-nean, ez dio galdetzen: "au zertarako? au zergatik"? "Bai, bai" da gaxoaren erantzuna. Konprenitzen

ez dituan agindu oiek betetzen di-tun gaxoa, burugabekotzat ez du ifiork artzen. Aurretik gaixoak bai baizekin noren eskutan zegoen. Kristauak ere, erlijioak ezkutuki oiek aurrean jartzen dizkio-nean, "bai" esaten du, ulertu ez arren. Baiña baietz ori eman aurretik, badaki, jakin bear luke beintzat, egi ori erakusten duana egi ta utsesifia dala. Ori jakin gabe "bai" liokena, ori litzake burugabe.

ELEIZA

Guretzako ikasle askok, gelene-tan, sifismenari eusteko oztoporik aundiena eleiz gizonetan arkitu oi dute —eta zergatik ez esan?— dugu. Elizaren dotriña onartzen dugu. Dotriña ori zabaltzen ari diran eleiz-gizonen jokabideak ematen dizkigu lanak! Izan ere, apaiz eta gotzai batzuen jokabidea...!

Eleiz onek bi alde ditu: bat Jainkozkoa, bestea gizonena. Guk, askotan, bi alde auek bereizten ez dugu asmatzen. Jarrai dezagun Kristo'ren dotriña, ta aaztu deza-gun ordezkoen jokabide makurra.

Gizaldien zear, gora bera aundiak izan ditu Eleizak. Ala ere, zutik dago ogei gizaldi pasa ondoren. Nundik dator kio indarra? Orañ bi milla urte Eliza sortu zuan Jesus ura, egizko Jainkoa ez ote zan gero?... Renán'ek garbituko digu auzia: "burutik naastutako ifiork ez dio oraindik gizadiari era-

gin berezi bat eman, zoro bat ez da atera oi garaille”.

SARTRE?

Batzuk, Sartre'ren ateismoak gaurko gazteeri ekarri dizkien kalteak besterik, ez dituzte aitatu oi. Ateismu orrek dakarren alde ona zergatik ez azaldu?

Gure sifisimenari deunborakin erdoia erantsi zaio. Gaurko ateismu onek bultzako gaitu, garbitu pasada bat ematera. Gogora dezagun len aitaturako sobiet langileen pelikula. Legorte bat datorreanean, zerura begira, euri eske aritzea ez dago gaizki; geiago egin gabe, eskuak tolestatuta egotea, bai.

Sifisigabeeri beren problemak erabakitzen laguntzea, eleiz-gizonen eginkizuntzat gendukan. Ba-da uste ori buruetatik kentzeko garaia. Eleiz-gizonak bakarrik lan ori ezin dezakete egiñ. Danon eginkizuna da ori. Zertarako dugu, bestela, bataio ta sendotzan artutako ezin kenduzko sifialea? Sifisigabe batek, sifiestun egin da gero esandako au ez dezala gugatik egundo esan: “Lagun katoliku batzuegana jo nuan, beifi baiño geiagotan, laguntza eske. Alperrik. Berak izan nitun sifisimenera biurtzeko etsairik aundienak”.

“Itzak moitu egiten du, egintzak atzetik eraman” dion esaera ez dezagun aaztu. Sifisigabeeri zer ote zaie prootxugarriago: apaiz jakintsu baten itzaldi zerukoia ala, mojatxo baten maitasunezko bizitza?

Askotan, bigarren au ziur-ziur.

Errua. Ikas-laguna; zuk izenpetutako idazki artan, zeure umetako maixuen erakutsiak, alperrikakotzat dauzkazu. Umeak esnea eraten du; gogortzen danean, taloa jan dezake. Kristauari kristau-ume dan bitartean, taloa eskeintzea alperrikakoa da, ez bai du ortzik txikitze ko. Azten danerako gorde bear da talo ori.

Orain amabost bat urte egindako bideetan zuloak azaltzea, ez da arritzeko. Gaurko gurdiak karga aundiak ematen bai dituzte. Garai artako bideak ezin eutsi gaurko gurdiak demazkiten pixueri. Ori dala ta, bide aiek egin zituztenen aurka itzegiten ez gaitezen asi, aiek errurik ez dute-ta. Errua zulo oiek betetzen saiatzan ez diranen aldetik dago.

Kristau-umeari, emezortzi urtera irixten danean burura jalkiko zaizkion sifisimenerako problemen berri ematea, alperrikakoa da. Ez bai lituzke konpreniko. Emezortzi urtera irixten danean billa bear du gazteak, korapillo oiek askatzeko era. Orduen eskeifi bear ligukete maixuak beren laguntza. Ikastetxe nagusietan arkitu al-genezake ikasle gazteok laguntza ori? Nere ustez, ez. Erljio gaia bazartu xamartuta dago Ikastetxe-nagusietan. Errua, beraz, gai ori bazartu xamartuta daukateneri erantsi bear diegu, ez gatzetako maixueri.

Ona emen, unibersitario askoren jokabidea explikatzen duan giltza.